

GIÁ BÁN	
BÊN TRONG	NGOÀI QUỐC
Một năm . 1.500	1.500
Sáu tháng 750	750
Ba tháng 375	375
Mua báo phải trả tiền trước	
Cho và mandat gửi cho	
M. TAILLIER-PIERRE. - Al	
đang quảng cáo, việc riêng	
xin thương nghị trước.	

TIẾNG-DÂN

CHUYÊN HAY

LA VOIX DU PEUPLE

MỖI TUẦN XUẤT-BẢN HAI LẦN: THỨ TƯ VÀ THỨ BẢY

GIẤY THÁP SỐ 3

GIẤY THÁP: TIẾNG-DÂN - HỌ

Trông cái tên
mà phải nhớ cái
nghĩa
顧名思義

CHỮ CÙ MÀ NGHĨA MỚI VÀ DANH TỪ MỚI

Theo nhà sinh-vật-học đã khảo-nghiệm: Phàm hai giống khác mà giao-hợp nhau thì sinh ra quá tốt 雜交合生. 吳. A. Nói là toàn tốt cả thì chúng ta chưa dám tuyệt đối tin chắc, song hai giống đã tiếp xúc thì thế nào cũng có cái giống mới thứ ba kia xuất-hiện. Đó là theo lệ tự-nhiên. Văn-tự là một thứ phù hiệu, người đời dùng để gọi tên các vật dụng, chỉ rõ công việc và đạo đạt ý-chỉ với nhau, nhưng cũng không tránh khỏi cái lệ tự-nhiên nói trên.

Nói về văn-minh Đông-phương thì có một cái văn minh Trung-hoa. Trước kia chưa tiếp xúc với văn-minh Âu-Tây thì bao nhiêu thứ chữ tượng hình và viết dọc (豎寫, 右行) kia, lưu truyền từ đời Thương-Trung-cổ cho đến thời-kỳ Cận-dại, chữ nào có nghĩa ấy; nghĩa là đời Thương-Chân-Tần-Hán học chữ ấy thế nào, thì đời Minh-Thanh cũng học theo nghĩa như thế, không thay đổi chút nào. Thế mà trên nữa thế kỷ lại đây, từ có giống văn-minh Âu-Tây truyền sang phương Đông vì hai giống văn-minh tiếp xúc nhau mà trong kho văn-tự cũ rích của Trung-hoa, cứ lần lượt mà để ra những danh-từ mới; hoặc hai chữ cũ liên nhau mà đem ra dùng chỉ vào một cái nghĩa mới, như cách-mạng xã-hội kinh-lễ. 革命, 社會, 經濟; hoặc chữ cũ nguyên ở riêng mà nay nhập lại thành một danh-từ mới, như đoàn-thể, hiến-pháp trung-tâm-diêm v.v. 團體, 憲法, 中心點...

Những danh-từ mới ấy gần đây đã thành tiếng thông dụng hằng ngày, chính ở xứ ta là một xứ khai thông muộn trễ, nghe thấy bực bội, mà thứ danh từ ấy thường nghe thấy ở đâu mới mới người. Phải, cái đời mới thì công việc trong đời cũng phải mới; công việc đã mới thì những điều xưa nay chưa có mà ngày nay mới xuất hiện, không đặt ra một cái danh-từ mới để gọi nó thì gọi bằng cái gì? Có kẻ nói: Thứ danh-từ mới ấy cũng như nói: phi cơ, điện thoại... (飛機, 電話, 云云) không lấy gì làm lạ. Nói thế cũng phải, song những tiếng dùng xác như phi-cơ là chỉ cái máy bay, điện thoại là chỉ máy nói bằng điện, ai thấy cái tên cũng hiểu được ý nghĩa và công dụng nó là gì. Đến như những tiếng « cách-mạng, xã-hội » thì người mình vẫn đọc luôn hằng ngày mà thứ bói ý nghĩa và công dụng của nó

thì thật khó trả lời cho phân minh và bao quát được; nói thực ra thì phần đông chưa hiểu lai lịch và chính nghĩa nó là thế nào.

Trước hết phải biết những danh từ ấy là nguyên chữ Tàu. Mà mượn chữ Tàu để dùng vào một cái nghĩa mới và đặt ra cái danh từ mới, lại là người Nhật. (Danh từ mới này phần nhiều do người Nhật đặt trước). Người Nhật trước cũng học văn-hóa Tàu. Từ lúc Âu-hóa truyền sang phương Đông thì người Nhật lại bắt thụ và hoan-nghinh trước. Đương lúc hai giống văn-hóa mới gặp nhau, bao nhiêu danh từ mới là do Âu-tây truyền sang mà trong kho chữ Hán kia, không có cái thành-ngữ dùng với những điều mới ấy, thì người Nhật bèn dùng chữ Hán mà đặt theo nghĩa mới, để tự dùng trong nước. Cuộc Duy-tan Nhật-bản làm nên giàu mạnh, công hiệu rõ ràng, khi ấy người Tàu mới tỉnh giấc mộng ngàn năm trước mà theo chữ Âu-hóa. Có một điều khác: Người Nhật Âu-hóa là trực tiếp, còn người Tàu là gián tiếp; người Nhật học ngay với Âu-tây mà người Tàu lại học tất theo Nhật-bản, nghĩa là Âu-hóa mà mượn đường Đông học đi tất cho tiện. Bởi thế mà bao nhiêu danh-từ do người Nhật dùng chữ Tàu mà dịch nghĩa Tây-học, người Tàu bắt chước dùng theo, dùng mãi thành quen, thành tiếng phổ-thông mới, mà không cần hỏi đến nguồn gốc, chỉ dùng theo lối mới mà người nước cùng hiểu là được.

« Chữ đã trải qua ba lần viết thì chữ ở chữ gốc cũng thành ra chữ mới » 字經三寫, 烏焉成馬. Câu người xưa nói là đúng lắm: Chữ gốc của người Tàu, người Nhật dùng để thích nghĩa chữ Pháp chữ Anh chữ Đức, người Tàu trở lại dùng quen, nay lại truyền sang bên Anam ta. Những danh-từ mà trải qua cái vạ « tam sao thất bản » 三抄失本 ấy, bảo sao người mình hiểu thấu được mà khỏi sinh lầm lạc nọ kia.

Ký-giả viết đến đây bỗng sinh ra một mối cảm tưởng: Người mình ngày trước, cũng học theo văn-hóa Tàu, cũng học chữ Hán, như người Nhật. Đương lúc hai văn-hóa mới tiếp xúc nhau, gặp điều mới lạ mà thuở nay nước mình chưa có, người mình cũng dùng chữ Hán mà đặt ra danh-từ mới như người Nhật. Đại loại như tiếng

Vấn Uyển

Từ giả chốn cũ
Kia ai khéo vẽ cuộc tang thương,
Ngàn năm lại càng thêm mỗi đoạn trường.
Nẻo cũ trăng soi chiều tịch mịch,
Vườn xưa hoa nở nét thế lương.
Bơ vơ về núi Oanh xa ở,
Thơ thần trên mây Yến lạc đường.
Con lặn vào xoáy chỉ làm cuộc?
Đã ai ngờ ngàn mối sầu vương?

Mille Bạch-Yến
Nghèo
Nói ra thì ngại nín không rồi,
Tâm kiếp nghèo kia khéo khuấy đời.
Hương rọng lâu cao kia mặc kệ,
Rau mai muối tỏi chỉ cần ai.
Gai tuồng vật chất hai trông mắt,
Trở nọ trần ai một tiếng cười.
Sông núi còn kho vô tận đây,
Thôi đành buồn vậy để thêm vui.

Thức người ngủ trưa
Hỏi ai nằm đó giấc mau mau,
Trời sáng ra rồi chờ ngủ lâu.
Mắt buồn vùng hồng đã ló bóng,
Nhánh đầu tuyết trắng sắp phai màu.

Kiểm-đuyệt
Hạ-vu
Nhớ xem ở số tới, bài:
Một giờ tiếp chuyện
với hai nhà du-lịch
thế-giới

«Gouverneur Général» mà dịch là «Toán-quyền» 全權, «Résidents» mà dịch rằng «công-Sứ» 公使, theo nghĩa chữ Hán với chữ Tây, chẳng dùng chút nào. Song đó là theo danh từ sẵn của người ta mà dùng lầm, chẳng nói làm gì. Đến như những tiếng «Luc-lo» 陸路 (travaux publics), «diễn-báo» 電報 (Postes et télégraphes) thì dùng chữ Hán dịch chữ Pháp mà cho đủ nghĩa.

Tôi Kiểm-đuyệt bỏ
nước mình
đã đứng vào địa-vị liệt-cường như nước Nhật thì những tiếng ấy đã thành ra tiếng thông dụng cả Á-đông như tiếng kinh-lễ, cách mệnh

Kiểm-đuyệt
Minh-Viên

Làm quảng-cáo

Một cái đặc sắc trong thương-giới, công trường ở buổi đầu minh là sự làm quảng cáo — hay là nói nôm: là sự rao hàng. Nói như vậy có người cãi, cãi rằng rao hàng là một việc cả rích, từ khi loài người có cái náo đem của mình sẵn có mà đổi lấy đồ mình cần dùng, thì đã biết rao hàng. Đứa bé 6, 7 tuổi đầu, bưng mấy quả cam đựng trên đĩa ra chợ bán, thì miệng đã rao: «Ai mua cam không?» Đó không phải rao hàng thì gì? Phải, nhưng Lạc-nhân muốn nói cách rao hàng mới, theo kiểu kim thời kia.

Đồ từ báo ra: quảng cáo; đi ngang qua trước nhà, ngó trên vách tường: quảng cáo; chiếc xe hơi chạy qua cái vệt, cái gì đó đỏ xanh xanh trên xe? — quảng cáo... quảng cáo cho đến nỗi mấy truyền thanh, nào phim chớp ảnh, nào tàu bay, nào vô tuyến điện. Nhưng quảng cáo đó là về đường doanh nghiệp, muốn thu lợi được nhiều.

Lại còn cách quảng cáo để mua danh khoe khoan lóe loẹt nữa. Nhưng cái lối quảng cáo này ở nước văn minh cũng có cái tánh chất văn minh. Như vừa rồi họ kể chuyện một chàng nghệ thuật Anh tên là Willie đi cái địa chỉ của mình, một cách rất mới. Chàng Willie ở lại thành Portsmouth, nhưng trong mấy tuần đầu chàng không để tên thành ấy, cũng không để là xứ nào, con đường nào, số hiệu nào. Chỉ viết cái tên riêng và ở dưới viết mấy chữ này:

Bắc-vĩ (latitude Nord): 50 độ, 47 phút, 25 giây phần;
Tây-kinh (longitude Ouest): 1 độ, 6 phút, 25 giây phần.

Đó, nếu ai cứ theo cái địa chỉ ấy mà đi thì không biết mấy tên phát thơ có đem tới nơi không, nhưng có một điều ta chắc là chàng Willie sẽ không phàn nàn về cái ý tưởng ấy, vì nhờ cái địa chỉ lối mới ấy mà khắp trong nước Anh, từ báo nào cũng nói đến tên chàng ta, và không còn một ai là không biết chàng nữa.

Văn biết đó cũng là một cách làm quảng cáo cho cái tên của chàng, nhưng cũng phải khen cái lối quảng cáo của họ. Ở ta cũng làm chỉ kể làm quảng cáo cho tên mình, nhưng họ không biết làm thành ra nó có chừng mất quá. Họ quảng cáo ở đâu? — cũng ở trên danh thiếp, ở chức phận mình, hoặc làm giáo sư, hoặc làm thông phán, hoặc chế tạo vật gì, hoặc buôn bán hàng gì, đó là làm cho người ta biết cái tên mình mà lại rõ rệt cho công việc mình nữa; đến như chàng trẻ danh thiếp những là làm mấy phẩm, hàn lâm viện chỉ chỉ... thử hỏi cái phẩm với cái hàm kia nó có thêm cái giá trị của ai lên được không?

Rồi một cách quảng cáo. Còn một cách nữa là cách quảng cáo ở các nơi đó hội; đây không phải là cách rao hàng mà là cách «chưng hàng». Đón bà thì chưng những món sơn mài phẩm, đồ quần áo đẹp; còn dân ông thì những là bài ngà, giấy bóng tam sắc...

Cái lối quảng cáo như vậy cũng thường trông thấy mà Lạc-nhân không rõ nó có hiệu quả không. Nhưng một hôm ngồi trong trường hát nọ, có một ông cụ già vừa chỉ một chàng thanh niên mang cái bài ngà to tướng mà hỏi Lạc-nhân: «Ông ấy đã có vợ chưa?» Từ ngày hôm ấy Lạc-nhân

DÂN QUỐC TÂY - BAN - NHA ĐÁ THÀNH-LẬP

AI thường xem báo, lại dễ ý đến chuyện nước ngoài thì chắc cũng biết tình hình chính trị Tây-ban-nha rồi ben rồi bết. Nội các Primo de Rivera sụp. Nội các Berenguer lên thế được non một năm cũng sụp đổ. Nội các Aznar lên thế. Nội các nào cũng như Nội các nấy, ôi cuộc chủ nghĩa độc tài, còn vua Alphonse XIII thì nằm cứng trong tay quyền chuyên chế. Trên con đường tiến hóa dân Tây-ban-nha vẫn bước tới mà không thôi lui, họ biết rõ rằng chế độ quân chủ chuyên chế, chế độ độc tài không thích hợp với trình độ dân trí của họ, mới nổi lên đây loạn, để đòi cho được chế độ dân chủ: chế độ này bình bình khó khăn, chỗ kia dân biểu tình, thợ thuyền cho đến học sinh không hạn nào giữ thái độ bình tĩnh. Xem những tin tức hằng ngày thì ai cũng đoán biết rằng không chóng thì chầy thế nào dân Tây-ban-nha cũng được thỏa nguyện. Quả nhiên, vô tuyến điện mới đăng tin rằng vua Alphonse XIII đã thoái vị, Dân-Quốc Tây-ban-nha đã thành lập. Xin dịch đăng rõ sau đây:

Trước khi dân quốc thành lập Madrid 14 Avril. — Thấy sự do đức Aznar trong khi từ chức khuyên vua lên bởi ý kiến ba người lãnh tụ đảng lập hiến là Bergamio, Villanueva và Sanchez Guerra. Nhà vua nhận lời, nhưng vì việc xảy ra mau chóng quá, quốc dân đã tuyên bố Dân-Quốc thành lập trong tỉnh St-Sébastien.

Nguồn gốc sự tổ chức và sự biến thiên của xã hội

(Tiếp theo)
B/Thuyết Feuerbach. — Feuerbach là người Đức ở vào cuối thế-kỷ 18 và đầu thế-kỷ 19, bắt đầu lật trái lý-thuyết của Hegel, rồi nói rằng: chính vật chất quyết định tư-tưởng cho sinh-vật. Có một thời đại loài vật không biết suy nghĩ, tiến lên đến thời đại loài vật có tư-tưởng. Mấy ý tưởng về Thần-thánh về Chúa-Trời đều là người gây nên cái, không phải Chúa-Trời lập ra người, mà chính người lập ra Chúa Trời theo hình-tượng của người.

Chúng ta biết chất này mền, chất nọ lại, như có ngũ-quan, ngũ-quan chẳng qua là vật-chất, thế thì chính vật-chất sinh ra cảm giác. Đến hình-thể của người, và loài-vật khác nhau, cũng bởi vật-chất ở ngoài thay đổi hình-thể người và loài vật vậy. Thí dụ: Dân Pô-châu khác dân Âu-Châu, vì thời tiết khí hậu ở Pô-Châu nóng, người phải đen. Ta với mọi khác nhau, đến hình-thể cũng thế, cũng chẳng qua là vì cách sinh-hoạt và khí-hậu (Xem tiếp theo trang ba)

nhân mới khỏi sự hiểu một phần cái ý nghĩa của cái môn quảng cáo ấy. Lạc-nhân hiểu mà buồn, buồn cho cả người đeo và người hỏi. Lạc-nhân

Đến chiều ở Madrid có tin đồn nhà vua đã bỏ đi, nhiều đám tụ họp ngoài phố, kéo nhau đi riệu và hát bài Marseillaise. Có hơn 3000 người biểu tình xung đột với cảnh binh ở giữa thành phố; có nhiều người bị thương.

Nhà vua thoái vị
Chính phủ Dân-Quốc tạm thời thành lập do M. Zamora làm chủ tọa, M. Leiroux ngoại giao bộ đồng trưởng, M. Quinzora thủy quân bộ đồng trưởng, M. Garcia Prieto tài chính bộ đồng trưởng, M. Maura nội vụ đồng trưởng, M. Albor oz công chính bộ đồng trưởng, M. Cahallero lao động bộ đồng trưởng, M. Barrios tiết kiệm bộ đồng trưởng, M. De Los Rios học c lịch bộ đồng trưởng.

Trong ngày hôm 14 Avril dân quốc thành lập ở Barcelonne, Saracossa, Cordone, Saint Sébastien, Huelva, v. v. . . và trong các tỉnh nhỏ khác.

Đến buổi chiều vua Alphonse XIII nhường lại quyền cho Nội các Aznar.

Bà tước Romanones ngoại giao bộ đồng trưởng của nhà vua đến yết kiến ông Zamora làm thời đồng thống nước Tây ban nha ở nhà ông Maranoc, để thương thuyết và giao quyền cho ông.

Làm thời chính phủ dân quốc dự bị để bắt nhà vua thoái vị
Cộng hòa bay phấp phới trên các công sở kinh thành Madrid.

Đến 6 giờ 40 phút, c lịch quyền giao lại cho làm thời chính phủ dân quốc; các quan đồng trưởng mới đều về thự làm việc.

Ở Barcelonne dân quốc dự quyền hành chính. Các viên chức ở bưu điện đến chào giữ nhà trưng ương điện báo, Dân chúng mang cờ đi diễu trong phố và hát bài Marseillaise.

Vua Alphonse XIII đã từ biệt Madrid đi về miền Carthagène.

Ông Prieto trở về nước
Bé-lé, 14 Avril. Ông Prieto đồng trưởng bộ tài chánh trong chính phủ cộng hòa làm thời đương trốn tránh ở Bé-lé được tin lập tức buổi chiều trở về nước.

Tuyên cáo dân quốc thành lập
Madrid 14 Avril. — Dân quốc tuyên cáo thành lập ở nhà thị sảnh Madrid

Làm thời chính phủ công bố cho quốc dân biết một tờ tuyên ngôn nói rằng hiện cần có một hiến pháp tạm thời để giám đốc việc nước, trước khi hiến pháp nhất định thành lập. Chính phủ tuyên bố ân xá cho các tội nhân, dân điện thoại đi khắp các nơi để phóng thích cho các chánh trị phạm.

Chính phủ từ chức đương còn ban giao công việc cho chính phủ lâm thời.

Ông Soboritz thuộc đảng xã hội được cử làm Đốc-lý thành Madrid. Buổi chiều hội đồng thành phố họp ở thị sảnh, quyết định cất tước Hoàng đế và thay họ hiệu dân quốc vào.

Ở Madrid nhân dân hân hoan, kéo từ dân đi ngoài phố hát bài Marseillaise.

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN

HÚT THUỐC LÁ

JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

Nước sông Hương ở Huế có vi trùng

Tòa Y chánh mới tìm thấy trong nước sông Hương có nhiều vi trùng sinh ra chứng bệnh, nên đã có làm tờ thông tư cho các tòa sở và các trường học biết để phòng. Hiện nay ở Huế đã có nơi phát ra bệnh dịch tả, song chưa hại gì lắm. Tuy vậy, dân sự rất phải nên để phòng cầu thận, mùa hạ sắp tới rồi.

Một đ đ đỏ đen đã hóa tro
Bao tiếng dân 367 có dâng bài:
"Một đ đ đỏ đen" ở làng Dương Xuân hạ (gần làng Dục Đức)... từ tết đến nay đêm nào bọm cũng vẫn chập chập (2 rap), con đường Chaigneau vào tới làng xe cộ đi về suốt đêm.

Ngộ thay! đêm 17 avril vừa rồi, độ lúc 9 giờ ngọn lửa ở đầu nổi lên liêu liêu một đ đ, trong một khắc đồng hồ đã hóa ra tro, may sao không lụy lấy cho mấy nhà chung quanh hiện đã dựng rạp kháo thay vào, thế là nay cũng còn nguyên bài rap...

Đổng phong

QUẢNG BÌNH

Xin hỏi

Kiểm-đuyệt bố

T. L.

QUẢNG-TRỊ

Duẩn gió bé mắng

Nguyễn ở làng Tường văn, thuộc tổng An cư, phủ Triệu phong có bạn tài hào, nhất là cha con Nguyễn Hữu Lâm, mấy lần nay thường những nhiều dân nghèo, như là vụ mưa dầm chiếm đoạt ruộng công của dân mà đem làm ruộng tư; dân kêu ca, lấy lại được một ít ruộng. Vì vậy bọn tài hào kia lấy làm căm tức, để bụng chực cơ hội để trả thù.

Nay vừa mưa nhíp có truyền đơn nên có kẻ vu cáo rằng dân làng Tường văn làm ruộng công, nên quan có phái người về xét nhà, tuy không tìm thấy tang vật gì khẳng khái, song cũng bắt 6, 7 người giải giam cứu xét. Có một cơ mà cả nhà chức trách nên để ý là: trong số người bị bắt ấy, toàn là người nghèo khi trước có đứng lên kiện với phe tài hào về khoản ruộng kia.

Cảnh hay quan trên có xét thấu nỗi khổ tình, mà mình oan cho dân lương thiện không? Ai nhân

BÌNH ĐỊNH

Cũng là một cách lợi dụng lòng mé tin của người mình

Ở Bình định lúc này có hai người Ấn độ di lừa người. Chúng nó tự xưng là thầy tu gười. Một hôm ký giả thấy chúng xem tướng cho một người. Đầu tiên chúng nó đưa ra một tấm bản, trên có viết 20 con số, rồi bảo người nọ tự ý chỉ lấy một số. Người nọ chỉ số 19. Chúng lại hỏi tên tuổi, rồi bảo đưa ra 2500, lấy bạc ấy chỉ vào số 19, giờ lên trên, làm đám chi đó rồi thì một cái bồ bạc vào túi, đoạn bảo người nọ đưa bàn tay cho chúng xem. Xem một hồi rồi chúng nói: "Là tay tôi, tương đẹp, học giỏi, làm ra của, song hơn hai năm nay, làm ăn thất bại, hay đau ốm, buồn rầu lo nghĩ, là vì có người ghen ghét lấy tốc rưng hoặc lấy đầu nên chửi mìn họ trừ eo với ông thần Annam cho nên thế" và bảo người nọ đưa ra 25\$ để chúng lo cúng cho khỏi sự jao dao ấy. Người nọ không chịu; chúng lại sụt gĩa xuống, chỉ đòi 2500 để cho 2 đạo pho; người nọ ngại thiệt không chịu, khi ấy chúng mới bỏ đi.

Cai thả đoạn lừa người của bọn thầy tu Ấn độ này là thế, bà con ta sẵn có cái óc mé tin, chắc không khỏi tằm người bị lừa.

Theo lèo

PHAN RANG

Lý trưởng những nhiều

Năm ngoái lý trưởng làng Báo an, tổng Bắc nhơn, đạo Ninh thuận là Nguyễn đức Bảo lên làm lý trưởng, dụng thế ý quyền tiền hết 800000 hương âm của làng, lại đứng tên vay 120000 của Phan Huyền rồi cũng chia tay nhau. Sau có vụ cạp sáo rất giầy treo cơ y như do đường gió bé mắng, dựa người này ăn 2, 3 chục, nọ ăn 2, 3 chục năm mươi đồng.

Dau trong làng có 2 là đơn tố cáo với quan rồi mà chưa thấy xét xử. Vay mong quan trên xét cho.

Dân làng

BẮC-KỲ

Tòa Thượng thẩm xử lại hai vụ cộng sản

Hôm vừa rồi, tòa Thượng thẩm Hanoi đã xử lại hai cái án Cộng sản: Một cái ở Sơn tây và một cái ở Ninh bình.

VỤ SƠN-TÂY

Vụ Cộng sản này đã xử tại tòa An Độ nhị cấp ở Sơn tây, có 12 người bị cáo bị án từ 5 năm tù đến 20 năm khổ sai.

Những người này bị cáo về tội lập ra đồng hội học sinh Đồng hương, lập chi bộ Cộng sản và định xúi bẩy truyền bá công.

Tòa Thượng thẩm đem ra hỏi lại, Trần văn Lai nhận là trước có vào V. N. Q. Đ.

đang V. N. Q. Đ. tan rồi thì về ở Sơn tây, không có chi bộ Cộng sản nào cả. Trần quang Nghiêm cũng nhận: rằng đã đến nhà Lai chơi nhiều lần, có giúp Lai làm việc và có phát thẻ trước mặt Lai nữa. Còn những người khác đều chối cãi.

Tòa nghe Trần sự cãi rồi hoãn đến hôm sau mới tuyên án.

VỤ NINH BÌNH

Vụ này chỉ có một người là Nguyễn thái Bảo, tức Nguyễn văn

Hưu, tức Laurant, can tội lập một lớp Võ bị giao thiệp với các người các mệnh và định tuyên truyền chống ngĩa qua khếch. Tòa án Ninh bình phạt 3 năm tù, 10 năm quản thúc.

Trước tòa Thượng thẩm, Nguyễn thái Bảo cũng chối hết mọi lẽ. Tòa nghe Trần sự cãi rồi cũng hoãn chưa tuyên án.

NAM-KỲ

Điện chủ với tá điền

Vừa rồi bà Lê quang Hiền ở Tân phu Trung (Sade-) bị một người tá điền của bà hành thịch. Ai cũng biết lúc này tình hình kinh tế rất không hoảng; các tá điền vì thế phải xin với các điền chủ hoãn đóng lúa ruộng. Bà Lê quang Hiền đối với tá điền qua gắt gao. Ai không đóng lúa cho bà thì bà chửi mắng rần rần. Vì thế một người tá điền lấy liềm đánh bà bị thương nơi đầu.

(Theo T. L.)

Cháy nhà ở xóm Trê

Ở đường Boulevard Gallieni, ngay đang rước một hàng chầu voi rong, và để đồ phụ tùng của xe máy, có một dãy phần nhiều là nhà tranh, của thợ thuyền ở đông lắm. Người ta gọi xóm ấy là xóm Trê.

Mười hai giờ khuya ngày hôm 9 Avril lúc thiên hạ đang ngủ, bỗng đầu lửa vùng bắt cháy lên, gió càng bắt lên, từ 12 giờ đến 3 giờ lửa càng cháy mạnh vì chỗ đó người ta bán gĩa ty, và chưa điện đèn nhiều. Ai cũng biết gĩa ty, và điện đèn là hai thứ làm mối tối cho lửa, nên với rừng cổ sức chữa, nhưng cũng không được công hiệu gì cả.

Hiểm cuối kỳ lại có sẵn nước, nên với rừng p. ai đợi mất hết nửa giờ đồng hồ. Dầu sự ai này lo thoát thân, còn gà vịt heo cũi, thì đưa nhau mà chạy ra đường, hay chun vào đồng lửa. Trong lúc lửa xôn này người ta nói có lẽ hai đứa con nít chừng 4, 5 tuổi chạy ra không kịp đều bị thiệt mạng. Đám cháy này la đám to nhất ở Saigon làm cho 2000 người không có nhà mà ở tình cảnh rất là tẻ nhạt lắm. Nguyễn nhân chưa ai rõ vì đâu.

AI MUỐN ĐI COI PARIS ?

Nhấn dịp đến xáo ở Kinh-Đô Paris, chủ tiệm chụp hình KHANH-KY có tổ chức một cuộc du lịch rất lớn, bất kỳ dân ông hay dân bà, ai muốn đi tây, tiệm KHANH-KY cũng nhận lãnh. Mà những người đi với M. KHANH-KY thì có lợi nhiều lắm, vì M. KHANH-KY đã thương lượng với các hãng tàu, xe lửa và Hotel-Restaurant ở Paris tính giá tiền thiệt rẻ cao tiện ăn chơi hai tháng (hay là một tháng thì lại với giá tiền xuống) ở trung và ở ngoài Paris cộng với tiền tàu từ Hải-phong hay Tourane tới Paris độ chừng như sau đây:

Hạng nhất hai bằng	2650\$
Hạng nhì	1970
Hạng ba	1600
Hạng tư entre-pont	950

Cuộc du lịch này hoàn toàn thuộc địa này rất là to lớn, người nào có tiền chút đỉnh cũng nên đi coi, dịp này là cơ hội rất khôn khéo cả trong thế giới. Ai chưa có giấy thông hành có gửi thư hỏi tiệm chụp hình KHANH-KY sẽ chỉ cho mà xin hay là lấy giùm cho cũng được.

Ai không sẵn tiền một lần thì trước khi xuống tàu hãy trả quá nửa phần tiền cũng được.

Khi đi tàu và khi qua Paris vẫn có người của tiệm KHANH-KY thông thạo và ở tây đã lâu để lo chỗ ăn chỗ ngủ từ tá và chỉ dẫn đi chơi.

Càng nhiều người đi chừng nào giá tiền càng rẻ chừng ấy.

Có ba chuyến đi độ chừng tháng năm, tháng sáu và tháng bảy lấy ai đi tháng nào, xin nhận chỗ trước thì ra là một tháng hay là ai muốn đi riêng không cần người dẫn đường chỉ lối về khu hải-phong Marseille không mà thời thì đi tháng nào cũng được.

Hạng nhất hai bằng độ chừng	17 680 francs
Hạng nhì	12 680
Hạng ba	7 900
Hạng tư	4 850

Ai muốn biết thêm điều gì cứ viết thư cho

LỊCH LÀ GÌ ?

(Tiếp theo)

Mối về dương lịch

Lưu nay liên chuẩn của lịch ở các nước không đồng nhau, nên có nhiều thứ lịch. Lấy thái dương làm tiêu chuẩn thì gọi là dương lịch (calendrier solaire). Lịch pháp của phương Tây ngày xưa rất là phiền loạn. Lịch pháp của La-mã khi kiến quốc (tỷ lệ xin nói sau) định mỗi năm 304 ngày, chia ra 10 tháng. Bốn tháng trước lấy tên thần mà gọi, tháng từ năm trở đi thì lấy số mục mà ghi (Martius, Aprilis, Maius, Junius là tên thần, Quintilis là tháng thứ năm, Sextilis là tháng thứ sáu, September là tháng thứ bảy, October là tháng thứ tám, November là tháng thứ chín, December là tháng thứ mười). Theo lịch ấy thì một năm sai với thời gian của địa cầu đi quanh thái dương đến hơn 60 ngày, nên không những không thể gọi là âm lịch mà cũng không gọi là dương lịch được.

Về sau, đến đời vua La-mã, Numa mới thêm vào hai tháng, tháng 11 tên là Ianuarius, tháng 12 theo tên thần Februarius. Số ngày trong tháng toàn là số lẻ, hoặc 27, hoặc 29, hoặc 31 ngày. Cả năm có 354 ngày. Song theo lịch ấy thì tuổi già một năm vẫn còn sai với thời gian của địa cầu xoay một vòng quanh mặt trời, cho nên thời tiết, bốn mùa không thể không biến động. Vì muốn bỏ cái tệ ấy, nên mỗi năm thì thêm một tháng nhuận 22 ngày, mỗi bốn năm thêm một tháng nhuận 23 ngày.

Đến đời Jules César bên mệnh lệnh cho quan chấp chính sửa lại lịch pháp, chế thành từ lịch gọi là Calendrier Julien, tức là lịch của dương lịch ngày nay. Lịch ấy dùng từ năm 45 trước kỷ nguyên, đến năm 1583 thì thôi, nước Nga vẫn còn dùng lịch ấy cho đến năm 1918 tức gọi là Nga lịch (Calendrier Russe). Theo lịch Julien thì tháng 11 lịch cũ đem làm tháng 1, tháng 12 lịch cũ đem làm tháng 2, tháng 1 lịch cũ đem làm tháng ba... cho đến tháng 10 lịch cũ thì làm tháng 12, tức là cái thuận tự của dương lịch ngày nay vậy. Một năm trong lịch Julien là 365 ngày, mỗi 4 năm thì nhuận một ngày có một năm 366 ngày. Như thế là vì năm hồi qui có đến 365 ngày 5 giờ 48 phút 40 giây. Cái số 5 giờ 48 phút 40 giây đó cứ 4 năm lại thì thành một ngày, cho nên mỗi 4 năm phải nhuận một ngày, để cho lịch hợp với khí hậu trong năm hồi qui. Song xét cho tính mặt thì mỗi năm thừa 0,24222 của ngày chứ không phải thừa 0,25, nếu mỗi 4 năm nhuận một ngày thì tính bình quân mỗi năm sai mất 11 phút 12 giây. Thời gian mỗi năm sai tuy không bao nhiêu, song cứ 300 năm lại thì sai đến 3 ngày với 12 phần 100. Vì thế, lịch Julien nguyên định ngày 21 tháng

3 là ngày xuân phân, mà đến năm 1582 một trời lại đi qua phân điểm vào ngày 11 tháng 3, thế là sai mất 10 ngày. Do đó, Giáo hoàng cơ đốc là Grégoire mới chế định lịch mới gọi là Calendrier Grégorien, hiện nay các nước đều dùng lịch ấy.

Phương pháp cải chính lịch mới của Grégoire là: 1, Đem ngày 3 tháng 10 năm 1582 dời làm ngày 15, để cho ngày xuân phân vào vào ngày 21 tháng 3 như lịch cũ. 2, Dời lại phương pháp đặt năm nhuận, phân số năm theo kỷ nguyên tây lịch mà có chia chẵn cho "số 4 được thì năm ấy là năm nhuận, như vậy thì cũng bốn năm có 1 năm nhuận như lịch Julien, nhưng hãy gấp bội số của số 100 (nghĩa là số năm mà chia chẵn cho 100 được) thì không đặt năm nhuận, mà gấp bội số của 400 thì lại đặt năm nhuận lại. Theo cách định chính ấy thì mỗi 400 năm so với lịch Julien giảm bớt được 3 ngày, như vậy là bỏ được cái khuyết điểm của lịch Julien. Song nói cho tính mặt thì mỗi 4 năm theo lịch Julien hơn năm hồi qui thực đến 3 ngày và 12 phần 100, mà lịch Grégorien chỉ bớt được lịch Julien có 3 ngày, cho nên lịch Grégorien so với năm hồi qui thực mỗi 400 năm thì vẫn còn sai mất 12 phần 100 của một ngày. Tuy sai rất ít mà chưa 320 năm thì cũng được 1 ngày. Hiện nay, lịch Grégorien mới thực hành được 400 năm nên cái chũ sai đó chưa ảnh hưởng mấy.

(Còn nữa)

Đổng Hải

Cuộc đấu xảo đấu trực

Một ông già trực đấu xảo hôm cái đấu trực một ngàn đồng

Tin Đông kinh, ngày 3-4-31. Hội Ngạc đấu xảo quang định đến ngày 5 mở một kỳ hội lớn. Hội ấy phát biểu, xuất phẩm ấy có một người đi buôn đã 77 tuổi, sự trước ngày hội ấy, bộ đầu của mình hoặc có xảy ra sự lộn thương gì, ông ta xuất ra một ngàn đồng bảo hiểm để bảo hộ cái đấu trực sạch sẽ sáng suốt không còn một cái lông.

Người Mỹ hay có chuyện "ngông" người Nhật nay cũng thế, không lạ gì cuộc Âu hóa mau thành công!

Hiệu nâu dẫu, chè nước hoa dẫu thơm

VIÊN-ĐỆ ĐỒNG-HỜI

Giấy thép: VIENDE DONGHOI

Dầu Khuyển-Diệp

Nước Sông-Hương

Dầu Ba-Cô

Nhụy Trâm-Huê

Mười-Thương

Bồn-Mùa

Bệnh đau lưng, nhức xương, tê mỏi

SÉ TIÊU MÁT

như các ông các bà dùng thường thuốc BỒ-

HUYẾT-KHU-PHONG hiệu THAM-THIÊN-ĐƯỜNG

Cứ trước bữa ăn uống một chén nhỏ

HÀN-VIỆT TỬ-ĐIÊN: đường in
HƠN SA VẠN DANH TỬ - GIÁ ĐỘC BIỆT:
Hạng 10 7500 - Hạng thường 6500
Nhận mua trước đặt cọc 1500
Đào-đuy-Anh-Huê

DRAGÉES

Vermifuge

RUDY

Trị bệnh

SÁN LÁI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bệnh sán lá rất thần hiệu, và làm cho người ta trở nên trắng nhợt. Người lớn ăn mỗi ngày 4 viên.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán tại các nhà thuốc ở Saigon và các hãng thuốc ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE

(E. SARRAUA)

119-123 rue Catinat - SAIGON

(là hãng thuốc đáng tin cậy.

lập lập đã hơn năm chục năm rồi).

Ngón tay cái của đàn

ông đàn bà khác nhau

Một nhà đại học Giáo thọ nước Mỹ đã nghiệm tra 630 cái tay, xác định theo số phỏ không, ngón tay cái của đàn bà dài hơn ngón tay giữa, mà đàn ông thì ngón tay giữa dài hơn ngón tay cái. Ở phái, các bà có ngón tay cái dài như thế nên nhiều bà nằm cực ghen chửi rủa, không chịu buông ra, làm cho nhiều ông cũng bị khổ!

HÀN-VIỆT TỬ-ĐIÊN

Đặt 1500 trước thì được hưởng giá độc biệt là 7500 và 5500. - Giá bán sau là 9500 với 7500. Đặt 1500 trước mà lợi được 1500!

Đào-đuy-Anh

Quan-hải - Huế

CÁN DUNG MÉCANICIEN

Sở "Plantation STI" ở Pleiku (An nam) cần dùng người mécanicien cho rãnh chạy máy hơi Gazogène và cho biết chữa, đặt Magpétos xe hơi.

Plantation STI Pleiku
